

Meddelelser.

NORDISK STRAFFERETSKONFERENCE.

I dagene 24.—25. marts 1949 afholdtes i København en konference mellem delegerede fra de skandinaviske lande til drøftelse af strafferetlige spørgsmål. Konferencen var en fortsættelse af det i sommeren 1948 indledte nordiske samarbejde på strafferettens område, som tidligere har givet sig udslag i lignende konferencer i Stockholm og Oslo.

Delegerede var: Fra Finland justitierådet *Heikki Tauleri*, fra Norge højesteretsdommer *Erik Solem*, sorenskriver *Ole F. Harbek* og riksadvokat *R. Aulie*, fra Sverige lagbyråchefen *Bengt Lassen* og hovrättsfiskalen *Sven Ersman* samt fra Danmark departementschef *Eivind Larsen*, fængselsdirektør *H. Tetens*, professor *Stephan Hurwitz*, kontorchef *Erik Vetli* og fuldmægtig *H. Schaumburg-Christensen*.

På konferencen drøftedes spørgsmålene om rettighedsfortabelse på grund af straf og om strafferegistre og straffeattester.

Der var blandt de delegerede overvejende stemning for — med den i Sverige siden 1936 gældende ordning som forbillede — at søge indført en begrænsning af bestemmelserne om rettighedsfortabelse på grund af straf også i de øvrige nordiske lande.

For så vidt angår reglerne om strafferegistre og straffeattester var det de delegeredes opfattelse, at meddelelsen af oplysninger fra strafferegistrene til formål udenfor strafferetsplejen burde begrænses væsentligt af hensyn til resocialiseringen af straffede personer.

Det besluttedes at søge afholdt en kommende konference i Helsingfors i efteråret 1949.

FRA SVENSKE UNIVERSITETER.

Professor *Folke Wetter* er efter at være fyldt 65 år afgået fra posten som professor i strafferet ved Uppsala universitetet. Ved afgangens hylledes prof. Wetter varmt for sin mere end 40-årige virksomhed som universitetslærer og betydningsfulde indsats i svensk retsliv, se SvJT 1949, s. 551. Hans efterfølger er som tidligere omtalt professor *Ivar Strahl*.

Tore Strömberg forsvarede den 7. april 1949 ved Lunds universitet sin afhandling »Om konfiskation som brottsføljd« (anmeldt omstående) for den juridiske doktorgrad og er derefter blevet beskikket som docent i strafferet ved Lunds universitet.

Ved Stockholms högskola er *Hans Thornstedt*, der den 25. sept. 1948 opnåede den juridiske doktorgrad for afhandlingen »Om företageransvar. Studier i specialstraffrätt« (anmeldt i dette tidsskrift 1949, s. 163 ff.), blevet docent i strafferet.

Endelig er *Lars Welamson*, hvis doktordisputats »Om brottmålsdomens rättskraft« er anmeldt omstående, blevet udnævnt til docent i procesret ved Stockholms högskola den 1. juni 1949.

SVENSKA KRIMINALISTFÖRENINGEN

avhöll fredagen den 25 februari 1949 sammanträde å Restaurant Gillet i Stockholm. Bland de närvarande märktes riksmarskalken Birger Ekeberg och justitieministern Herman Zetterberg samt deltagarna i den fortbildningskurs i rättspsykiatri, som pågick i Stockholm den 24—26 februari 1949 (jfr. nedanför). Föredragningslistan upptog som överläggningsämne »Inflytandet av 1945 års ändringar i SL 5:5 på sammansättningen av fångvårdsanstaltarnas klientel«. Inledningsanföranden hölls av överläkaren Torsten Sondén, styresmannen Enar Lundborg och presidenten Karl Schlyter. Därefter följde diskussion. I denna deltog, förutom inledarna, professorn Gösta Rylander, överläkaren Folke Kinnmark, överdirektören Hardy Göransson, överläkaren Gunnar Lundquist, professorn Olof Kinberg, överkonstapeln Bror Larsson, fru Birgitta von Hofsten och doktor Tage Boye.

S. R.

UTREDNING RÖRANDE KRIMINALSTATISTIKEN I SVERIGE.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande d. 18 juni 1949 har chefen för justitiedepartementet, statsrådet *Zetterberg*, tillkallat riksåklagaren Maths Heuman, ordf., samt aktuarien Sverker Groth och byråsekreteraren Torgny Lindberg att såsom sakkunniga verkställa en allsidig utredning av frågan, hur kriminalstatistiken bör vara anordnad.

Justitieministern framhåller att den nuvarande svenska kriminalstatistiken är bristfällig i skilda hänseenden. Bland annat saknas en fortlöpande sammanställning över återfall i brott, redovisade med utgångspunkt från det första brottet. Avsaknaden av en fortlöpande återfallsstatistik har medfört att vid flera tillfällen vidlyftiga specialundersökningar måst verkställas (se SOU 1937:38, 1944:50, 1947:71 och 1949:6). Det har också visat sig att kriminalstatistiken icke lämnar tillräckliga upplysningar för att brottslighetens utveckling i olika hänseenden skall kunna följas och särskilt för att det skall vara möjligt att bedöma verkan av de reformer som vidtagits på strafflagstiftningens område. För att verkningarna av redan vidtagna lagstiftningsåtgärder samt behovet och lämpligheten av nya reformer skola kunna bedömas säkrare finner justitieministern det vara av stor betydelse att tillgång finnes till en statistik, som uppbyggs för att tjäna ett sådant ändamål.

S. R.

BROTTLIGHETENS UTVECKLING I STOCKHOLM

har nyligen gjorts till föremål för en särskild undersökning av kriminalpolisintendenten *A. Zetterquist*. Av undersökningen framgår bl. a., att den sammanlagda brottsligheten (antalet brott som genom anmälan eller på annat sätt kommit till polisens kännedom) hastigt stegrades under första världskriget från 18 brott år 1913 till 40 brott år 1918, allt per tusen innevånare. Under de närmast följande efterkrigsåren fram till 1923 sjönk

brottsligheten tillbaka till förkrigsnivån. Lågkonjunkturen 1921—23 med sin stora arbetslöshet avspeglades icke i någon ökad brottslighet. Från och med 1923 steg antalet anmälda brott per tusen innevånare fram till 1931 (från 17 till 27) samtidigt som depressionen övergick i en utpräglad högkonjunktur, kulminerande 1929. I likhet med efterkrigsdepressionen medförde krisåren 1931—35 med sin arbetslöshet ingen ökning av kriminaliteten, vilken tvärtom visade en avtagande tendens fram till andra världskrigets början (med 23 brott per tusen innevånare år 1939). Liksom under första världskriget tilltog därefter brottsligheten våldsamt för att nå sin toppunkt 1943 (47 brott per tusen innevånare). Efter krigsslutet följde emellertid ingen återgång till förkrigsläget. Ehuru brottsligheten sjönk något under åren 1944—46, utvisa de två senaste åren en tydlig ökning med 49 brott per tusen innevånare år 1948. Sammanfattningsvis framhålles att utvecklingen tydligt givit vid handen att en utpräglad depression icke åtföljes av en ökad brottslighet; man finge i stället det intrycket att en ökad brottslighet följde i högkonjunktursens spår.

Av undersökningen framgår vidare, att ökningen av brottsligheten under de två senaste åren nästan uteslutande hänför sig till förmögenhetsbrotten, särskilt inbrottsstölderna. År 1946 förövades 1.900, 1947 3.390 och under 1948 års tio första månader 3.770 inbrott. Från 1945 har värdet av tillgripet gods ungefär tredubblats, huvudsakligen beroende på tillgreppen av bilar. Brotten mot person (mord, misshandel, våld mot polisman, sedlighetsbrott m. m.) ha däremot sedan toppåret 1943 icke undergått någon nämnvärd ökning.

Antalet förstagångs-förbrytare per 100.000 innevånare resp. 100.000 innevånare i åldern 15—25 år har ökat lika mycket mellan 1938 och 1942—43. Icke heller därefter har någon förskjutning i riktning mot yngre åldersgrupper kunnat spåras. Av dem som 1938 första gången hördes för i Stockholm begångna brott återföll inom de närmaste två åren 13 %. Motsvarande siffror för åren 1939—45 voro 12, 14, 12, 11, 10, 9 och 8 %.

Antalet uppklarade brott i förhållande till antalet anmälda brott har icke undergått någon större förändring under de senaste tio åren. Av antalet anmälda brott uppklarades under 1947 misshandel till 94 %, våld mot polisman till 100 %, sedlighetsbrott till 63 %, stöld till 46 %, rån till 75 %, bedrägeri till 86 % samt förskingring och trolöshet till 90 %. Av samtliga anmälda brott uppklarades sammanlagt 57 %. Av de 80 mord och dråp som begåtts i Stockholm under åren 1929—1948 återstå endast tre ouppklarade. Med hänsyn till brottslighetens ökning har emellertid antalet ouppklarade brott absolut sett märkbart ökat under de senaste åren. I detta sammanhang erinras att medan antalet anmälda brott mellan 1938 och 1947 stigit med 134 % har Stockholms kriminalavdelnings personalstyrka endast ökat med 48 % (från 161 till 239).

I undersökningen framhåller kriminalpolisintendenten avslutningsvis, att enligt hans mening är det särskilt två omständigheter som medverkat till de senaste årens ökning av brottsligheten. Sålunda äro utsikterna att undgå upptäckt stora på grund av att polisen icke har möjlighet att gen-

om bevakning förhindra eller försvåra begäendet av vissa brott, framför allt våldsbrott och inbrott nattetid, och icke heller har resurser att verkställa spaning och utredning i erforderlig utsträckning. Vidare äro påföljderna vid upptäckt icke heller av tillräckligt ingripande beskaffenhet för att uppnå de med den moderna kriminalvården, särskilt den i frihet, avsedda verkningarna vare sig ur individual- eller allmänpreventiv synpunkt.

S. R.

DEBATTEN OM SVENSKA FÅNGVÅRDEN.

Debatten vid kriminalistföreningens sammanträde d. 25/2 har senare fortsatts i dagspressen. Sålunda har överläkare *Kinnmark* (i Dagens Nyheter d. 9/4) riktat en skarp kritik mot den svenska fångvårdens organisation och mot den vård och behandling, som kommer särskilt det abnormala klientelet till del. Som en väsentlig brist i fångbehandlingen framhöll *Kinnmark*, att läkarna icke fått det medinflytande på behandlingen som tidigare varit förutsatt. Bland olika reformförslag framfördes även tanken på att anställa kvinnliga kuratorer.

Byråchefen *Bertil Forssell* i fångvårdsstyrelsen ingick i svaromål (Dagens Nyheter d. 10/4). Han medgav att mycket återstode att bättra på kort som på lång sikt, men underströk att reformarbetet påginge oavlatligt. Bland annat pekade *Forssell* på vad som åstadkommits inom ramen för den nya straffverkställigheten, särskilt de öppna anstalterna — kolonierna — med sina över 600 interner. Med hänsyn till det rådande samhällsekonomiska läget finge emellertid önskvärda nybyggnader och moderniseringar anstå. En önskad nyrekrytering av personal försvårades av de delvis låga lönerna inom fångvården och av den allmänna konkurrensen om skolat folk.

S. R.

DEN FÖRSTA FORTBILDNINGSKURSEN FÖR RÄTTSPSYKIATER I SVERIGE.

Fr. o. m. den 1 januari 1946 utföras i Sverige praktiskt taget alla av domstol begärda sinnesundersökningar på 14 rättspsykiatriska stationer, belägna dels vid några av landets största fängelser, dels vid några större sinnessjukhus. Antalet läkarebefattningar på dessa stationer är 30. För att stimulera rekryteringen till rättspsykiaterbanan väcktes vid 1947 års riksdag en motion om anslag till en fortbildningskurs för rättspsykiater. I motionen framhölls bl. a. följande: »Inom det rättspsykiatriska undersökningsväsendet föreligger ett starkt behov av fortbildningskurser för befattningshavarna. Organisationen är ny. Läkarnas tidigare verksamhet och utbildning ha haft sin tyngdpunkt på andra områden. Såväl inom straffrätten som inom straffverkställigheten pågår en snabb utveckling. Många frågor äro ännu ej klarlagda; fast praxis har ej utbildats, och läkarna torde ej såsom önskligt vore ha inlemmats i rättskipningen och kriminalvården. Föreläsningar (med diskussion) av jurister i auktoritativ

ställning, av läkare med högsta sakkunskap samt av föredraganden och medlemmen av vetenskapliga rådet på ifrågavaranda område inom kungl. medicinalstyrelsen skulle helt säkert främja en gynnsam utveckling.» Motionen avslogs emellertid av riksdagen.

1948 gjorde Rättspsykiatriska föreningen hos medicinalstyrelsen framställning om, att styrelsen hos Kungl. Maj:t skulle hemställa om anordnande av en fortbildningskurs, och i dec. 1948 beslöt Kungl. Maj:t att en kurs skulle anordnas i Stockholm. De rättspsykiater och andra psykiater, som deltog i kursen, skulle under tjänstledighet härför åtnjuta sin vanliga lön samt dessutom erhålla rese- och traktamentsersättning för uppehållet i Stockholm.

Medicinalstyrelsen, som fått i uppdrag att anordna kursen, anmodade Rättspsykiatriska föreningen att leda denna i enlighet med ett av föreningen tidigare överlämnat förslag till kursplan.

Till kursen hade anmält sig 59 läkare och av dessa antogs 35 som ordinarie kursdeltagare. Övriga erbjödos att i den mån de hade tillfälle därtill bevista föreläsningarna, till vilka även ett mindre antal jurister och fängvårdstjänstemän inbjudits.

Kursen pågick under tiden 24—26 februari 1949 och omfattade inalles fjorton föreläsningstimmar. Kursdeltagarna hade dessutom inbjudits att övervara Svenska Kriminalistföreningens sammanträde den 25 februari.

Föreläsningar hölls över följande ämnen: Rättspsykiatriska grundproblem (föreläsare professorn Olof Kinberg), Rättsvården och abnormbrottsligheten (f. d. presidenten Karl Schlyter), Interneringsnämndens praxis och de rättspsykiatriska utlåtandena (t. f. rådmannen Birger Brandt), Psykiaterns uppgifter i straffverkställigheten (docenten Torsten Sondén), Olika testmetoder inom rättspsykiatrin och deras praktiska betydelse (professorn Gösta Rylander), Vår nya straffprocess (lagbyråchefen Bengt Lassen) samt Ungdomsfängelse — dess uppgift och funktion (byråsekreteraren Torgny Lindberg).

Det genomsnittliga antalet åhörare på föreläsningarna var omkring 50. Den allmänna meningen hos kursdeltagarna var, att denna första fortbildningskurs i rättspsykiatri i Sverige hade visat sig fylla en stor uppgift och manade till efterföljd. Vid kommande kurser borde man även söka åstadkomma, att jurister och fängvårdstjänstemän kunde deltaga i kurserna i större utsträckning än som skett vid denna kurs. A. B.

ÅRSBERÄTTELSEN FRÅN DEN SVENSKA UNGDOMSANSTALTEN Å SKENÄS

innehåller en redogörelse för vårderfarenheter och viktigare tilldragelser inom anstalten under 1948. I berättelsen framhåller anstaltens föreståndare Gunnar Thurén, att det gångna året bjudit på delvis oroande erfarenheter. De intagna synas sålunda komma från hem som varit miserabla och normfattigare än förr, deras problem förefalla större och deras reaktioner äro desparatara än tidigare. Rymningarna ha under året också

varit flera än under något tidigare år. Vissa svårigheter ha de bland ungdomsfängelseeleverna insprängda straff- och fängelsefångarna vållat. Under året har antalet intagna med tidsbestämt straff utgjort sammanlagt 50 (därav 38 strafffångar och 12 fängelsefångar) mot tillhopa 228 ungdomsfängelseelever. 1945 års straffverkställighetslag har medfört, att numera samtliga intagna behandlingsmässigt och i synnerhet på fritid åtnjuta likartade förmåner och underkastas snarlika restriktioner. I andra avseenden ha emellertid — ur ungdomsfängelseelevernas synvinkel — straff- och fängelsefångarna det bättre ställt. De ha sålunda bl. a. särskilt förmånen av en bestämd avgångsdag. Härav ha uppkommit vissa irritationsmoment, som framträtt än tydligare sedan i större utsträckning än tidigare även straff- och fängelsefångar med förhållandevis korta strafftider kommit att vistas å anstalten.

De intagnas arbete har i likhet med de närmast föregående åren drivits både såsom praktisk yrkesutbildning och teoretisk yrkesundervisning.

I årsredogörelsen föreslås vissa åtgärder för att i möjligaste mån bemästra rymningarna och för att i övrigt möta de vanskliga situationer, som på sistone uppstått inom fångvårdens ungdomsanstalter. Särskilt framhålles nödvändigheten av att ungdomsfängelseklientelet fördelas på flera moderna, mindre (öppna, halvöppna och slutna) anstalter, som medge en noggrann och ändamålsenlig differentiering och individuell vård av eleverna enligt ungdomsfängelselagens mening.

S. R.

KRIMINALPOLITISKA SÄLLSKAPET

sammanträdde måndagen den 4 april 1949 i Stockholm under ordförandeskap av riksåklagaren Maths Heuman. I anslutning till ett av en särskild kommitté (1948 års lösdriveriutredning) framlagt betänkande med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. diskuterades ämnet »Böra vissa former av lösdriveri och prostitution kriminaliseras?«. Inledningsanföranden höllos av lösdriveriutredningens ordförande, landshövdingen Thorwald Bergquist och överinspektören, docenten Bo Gerle. Den följande diskussionen kom närmast att röra frågan huruvida behov föreläge av en särskild lösdriverilagstiftning eller om ur samhällsskyddets synpunkt tillräckligt effektiva ingripanden mot lösdrivare och prostituerade kunde ske inom andra vårdformer — sinnessjuk-, sinnesslö-, alkoholist- och fatigvård samt straffrättslig eftervård. Enighet rådde om att en reformering av lösdriverilagstiftningen vore synnerligen angelägen. Några principiella erinringar riktades icke heller emot utredningens förslag att i samband med vissa smärre ändringar inom socialvårds- och strafflagstiftningen upphäva lösdrivarlagen utan sätta någon särslagstiftning i dess ställe. Däremot bröto sig meningarna ifråga om den lämpliga tidpunkten för lösdrivarlagens upphävande. Mot utredningens förslag att lösdrivarlagen skulle upphävas först i samband med tillskapandet av en särskilt psykopatvård — varom särskild utredning pågår — framställdes flera invändningar. I anslutning till ett särskilt yttrande i utredningens förslag av en av dess ledamöter, byråsekreteraren Torgny Lindberg, framhöll pre-

sidenten Karl Schlyter, att tillräckliga skäl icke syntes föreligga för att uppskjuta upphävandet av lösdrivarlagen i avvaktan på förbättringar av psykopatvården.

I diskussionen deltog, förutom de redan nämnda, överläkaren Folke Kinnmark, professorn Gösta Rylander, socialläkaren Gunnar Inghe, riksdagsmannen Werner Hedlund och byråchefen Torsten Eriksson.

NTfK avser att i annat sammanhang lämna en redogörelse för lösdriveriutredningens betänkande.

Den 5 maj 1949 sammanträdde sällskapet ånyo i Stockholm, denna gång under ordförandeskap av överläkaren, docenten Gunnar Lundqvist. Vid sammanträdet diskuterades ett inom Strafflagberedningen utarbetat utkast till ändringar i sinnessjuklagen.

Enligt svensk rätt har domstol mycket begränsad befogenhet att förordna om psykiatrisk vård av själsligt abnorma brottslingar. Förordnande om sådan vård kan meddelas endast i samband med villkorlig dom. Beträffande brottslingar som förklaras straffria med hänsyn till att den åtalade gärningen begåtts »under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annat själslig abnormitet av så djupgående natur, att den måste anses jämställd med sinnessjukdom» (5 kap. 5 § strafflagen) ankommer det på administrativ myndighet att förordna om intagande å sinnessjukhus, om den tilltalade funnits vara i behov av sådan vård enligt av domstolen infordrat utlåtande över verkställd sinnesundersökning.

Beredningens utkast grundas å två huvudprinciper, nämligen dels att den kriminalpolitiska behandlingsformen för själsligt abnorma brottslingar skall avgöras med hänsyn till vårdbehovet och dels att förordnande om psykiatrisk vård (såväl intagning å sinnessjukhus som öppen psykiatrisk vård i olika former) skall meddelas av domstol.

Vid sammanträdet höllos inledningsanföranden av hovrättsfiskalen Sven Ersman och professorn Olof Kinberg. I diskussionen deltog, utom inledarna, justitieministern Herman Zetterberg, professorn Folke Wetter, överinspektören Bo Gerle, doktor Axel Wessén, professorn Gösta Rylander, överläkaren Folke Kinnmark, presidenten Karl Schlyter, byråsekreteraren Torgny Lindberg, medicinalrådet Peder Björck och professorn Ivar Strahl.

S. R.